

Co powinno mówić dziecko w poszczególnych okresach życia:

Okres melodii (0 – 1 rok życia)

- ❖ krzyk,
- ❖ głuźnienie (gruchanie) – 2 -3 miesiąc życia, są to nieświadome ćwiczenia artykulacyjne (głużą wszystkie dzieci, także głuche!). Faza głuźnienia odpowiada umiejętności unoszenia głowy,
- ❖ gaworzenie – ok. 6 miesiąc życia, dziecko naśladuje dźwięki wydawane przez siebie przypadkowo, oraz dźwięki, które usłyszało z otoczenia. Gaworzenie to pierwszy trening słuchu. Gaworzeniu towarzyszy umiejętność siadania,
- ❖ pierwsze wyrazy –koniec 1 roku życia, pozycja pionowa (stawanie).

Okres wyrazu (1 – 2 rok życia)

- ❖ samogłoski *a, o, u, e, y, i*,
- ❖ spółgłoski *p, b, m, t, d, n, k, ś* czasem *ć*,
- ❖ upraszczanie grup spółgłoskowych, wymawianie pierwszej sylaby lub końcówki.

Okres zdania (2 – 3 rok życia)

- ❖ samogłoski *a, o, u, e, y, i, a, e*,
- ❖ spółgłoski *p, b, m, pi, bi, mi, f, w, fi, wi, ś, ź, ć, dź, ń, ki, gi, k, g, ch, t, d, n, l*, pod koniec tego okresu mogą się już pojawiać głoski *s, z, c*. Dziecko mówi prostymi zdaniami, zadaje mnóstwo pytań. Trudne artykulacyjnie głoski zastępuje łatwiejszymi, z powodu małej sprawności narządów artykulacyjnych.

Okres swoistej mowy dziecięcej (3 – 7)

- ❖ różnicowanie dźwięków *s, z, c, dz* od ich miękkich odpowiedników,
- ❖ głoska *r* (pod koniec 4 roku życia),
- ❖ głoski *sz, ż, cz, dż* (4-5),

Mowa dziecka jest jeszcze daleka od doskonałości. Wyrazy są poskracane, głoski przestawiane, grupy spółgłoskowe – uproszczone. Występują zlepki wyrazów i nowotwory językowe.

Około szóstego roku życia mowa powinna już być opanowana pod względem dźwiękowym.

Zestaw ćwiczeń narządów artykulacyjnych oraz ćwiczeń oddechowych dla dzieci w wieku przedszkolnym

Ćwiczenie języka:

- ❖ „Liczenie zębów” - dotykanie czubkiem języka górnych i dolnych zębów,
- ❖ Szorowanie czubkiem języka górnych i dolnych zębów,
- ❖ Próby dotykania językiem nosa, wysuwanie na brodę,
- ❖ Sięganie czubkiem języka do kącików ust,
- ❖ Robienie z języka „rurki”, „łopaty”- język płaski, szeroki, „szpilki”- język cienki,
- ❖ „Czesanie języka” – wsuwanie go między lekko rozwarłe zęby i wysuwanie,
- ❖ „Zagłądanie” językiem do gardła – cofanie języka wzdłuż podniebienia,
- ❖ Parskanie z językiem pomiędzy wargami,
- ❖ Strącanie skrawka papieru z czubka języka,
- ❖ Kłaskanie w szybkim i wolnym tempie,
- ❖ Naśladowanie ssania cukierka,
- ❖ Oblizywanie warg przy szeroko otwartych ustach (można dodatkowo posmarować je czekoladą, miodem, dżemem),
- ❖ Wypychanie policzków językiem.

Ćwiczenia oddechowe:

- ❖ Próby dmuchania na miseczkę utworzoną z dłoni,
- ❖ Ziewanie z zasłoniętymi ustami „zmęczony lew”,
- ❖ Chuchanie na zmarznięte dłonie,
- ❖ Przenoszenie za pomocą słomki skrawków papieru/kuleczek śniadaniowych,
- ❖ Wydmuchiwanie baniek mydlanych,
- ❖ Nadmuchiwanie balonika,
- ❖ Próby dmuchania na waciki, piórka, piłeczkę pingpongową, styropianowe kulki, wiatraczek, skrawki papieru, zdmuchiwanie płomienia świecy,...

Ćwiczenia warg:

- ❖ Cmokanie, posyłanie całusów,
- ❖ Przyprawianie wąsów z kredki,
- ❖ „Motorek” – wprawianie warg w drgania,
- ❖ Wypowiadanie na zmianę głosek i – u,
- ❖ Naśladowanie „rybki”,
- ❖ Jedzenie paluszków/chrupek kukurydzianych bez pomocy rąk,
- ❖ Nakładanie górnej wargi na dolną i odwrotnie.

Jak uniknąć wad wymowy:

Należy:

- ❖ rozbudzać zainteresowanie dziecka mową (mówić jak najczęściej do dziecka) oraz nauczyć je słuchania różnych odgłosów, dźwięków itp.;
- ❖ podchwytować każdą próbę kontaktu słownego ze strony dziecka;
- ❖ nazywać często przedmioty i zjawiska z otoczenia;
- ❖ wielokrotnie powtarzać słowa, zwroty i zadania, aby dziecko rozumiało mowę;
- ❖ nie mówmy do dziecka niepoprawnie: należy unikać zdrobnień, spieszczeń;
- ❖ okazywać dziecku akceptację i zadowolenie z kontaktu słownego;
- ❖ leczyć wady zgryzu, gdyż utrwalają one wady wymowy.

Opracowanie:
mgr Joanna Grzech

Literatura:

G. Demel „Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola”, WSiP, Warszawa 1978